L. 1. Kraków, dnia 10. stycznia 1902. Rocznik XXIII.

# DZIENNIK ROZPORZĄDZEŃ

## dla stoł. król. miasta Krakowa.

Przedpłatę roczną 2 Kor. składać można w biurach Komisarzy obwodowych. Właściciele domów w Krakowie otrzymują dziennik rozporządzeń bezpłatnie.

# STATUT GMINNY

## dla stoł. król. m. Krakowa*)

**(ogłoszony w XVI. części Dziennika ust. i rozp. kraj. z dnia 20. grudnia 1901 r. pod Nr. 108, a obowiązujący od daty ogłoszenia).**

## USTAWA

z dnia 6. października 1901, nadająca statut miejski królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Królewskiemu stołecznemu miastu Krakowowi nadaję załączony statut miejski.

Art. II.

Przeprowadzenie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Wiedeń, 6. października 1901.

***Franciszek Józef*** w. r.

*Koerber* w. r.

---

*) Osnowa tekstu w niniejszej odbitce podana ściśle według pierwowzoru.

# Statut gminny dla stoł. król. m. Krakowa.

## Dział I.

## O gminie i jej obrębie, o mieszkańcach i stosunkach ich do gminy.

### Tytuł 1.

### O statucie gminnym i jego zmianach.

§ 1.

Gmina miasta Krakowa rządzi się niniejszym statutem.

§ 2.

Zmiany statutu tego mogą nastąpić tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

### Tytuł 2.

### O obrębie gminy.

§ 3.

Statut niniejszy obowiązuje w całym obrębie miasta Krakowa.

Zmiana obszaru gminy może nastąpić po wysłuchaniu Rady miejskiej tylko w drodze ustawodawstwa krajowego.

### Tytuł 3.

### O nazwie miasta.

§ 4.

Gmina zatrzymuje nazwę stołecznego królewskiego miasta Krakowa, tudzież dotychczasowe barwy i herb miasta.

### Tytuł 4.

### O mieszkańcach miasta.

§ 5.

Mieszkańcy miasta Krakowa dzielą się na członków gminy i obcych.

Rada miejska może zasłużonym mężom, bez względu na ich miejsce zamieszkania i przynależność, jeżeli są obywatelami austryackimi, nadać obywatelstwo honorowe. Obywatelstwo honorowe nadaje wszystkie prawa, służące członkom gminy, nie nakłada jednak żadnych obowiązków lub ciężarów gminnych.

§ 6.

Członkami gminy są:

1. Osoby, mające w gminie krakowskiej prawo przynależności;

2. uczestnicy, to jest osoby, nie mające w tej gminie przynależności, jeżeli w granicach tej gminy majątek nieruchomy posiadają lub jeśli od zatrudnień lub przedsiębiorstw zarobkowych, samoistnie wykonywanych, albo od dochodu bezpośredni podatek w gminie krakowskiej opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestników gminy krakowskiej także korporacye, stowarzyszenia, spółki, zakłady i fundacye.

Wszystkie inne osoby są obcemi w gminie.

§ 7.

Stosunki przynależności do gminy określa ustawa państwowa.

§ 8.

Za nadanie przynależności, jeżeli z ustawy nie służy ubiegającemu się o nią prawo do uzyskania tej przynależności w myśl § 9. ustawy z dnia 5. grudnia 1896 r. Dz. p. p. Nr. 222, gmina pobierać może opłatę w kwocie od 20 K do 600 K, którą Rada miejska oznaczy, stosownie do zamożności osoby, do gminy przyjętej.

### Tytuł 5.

### O prawach i obowiązkach mieszkańców gminy.

§ 9.

Wszyscy mieszkańcy miasta mają w ogóle prawo:

*a)* do bezpieczeństwa osoby i własności, w obrębie gminy znajdującej się;

*b)* do korzystania z przedmiotów i zakładów, na publiczny użytek przeznaczonych, stosownie do urządzeń tych zakładów.

§ 10.

Członkowie gminy mają prawo:

*a)* do stałego pobytu w obrębie gminy;

*b)* do zawiadywania sprawami gminy w granicach, tym statutem zakreślonych.

Przynależni do gminy mają nadto prawo do wsparcia z funduszów gminnych w razie zubożenia, choroby lub niezdolności do pracy stosownie do właściwych ustaw i urządzeń.

§ 11.

Obcy mają prawo przebywania w gminie, dopóki nie przekraczają ustaw, nie wywołują zgorszenia publicznego lub nie staną się ciężarem dobroczynności publicznej. Od orzeczenia, zabraniającego pobytu w gminie, służy prawo odwołania się do Namiestnictwa.

§ 12.

Każdy w gminie stosować się powinien do rozporządzeń i zarządzeń, wydanych przez władzę gminną w zakresie działania, jaki jej z ustaw służy, oraz przyczyniać się do ciężarów gminy, stosownie do przepisów, pod tym względem obowiązujących; członkowie gminy mają nadto szczególny obowiązek pełnienia urzędu lub czynności, do których wyborem gminy lub jej zaufaniem powołanymi będą.

# Dział II.

## O zakresie działania gminy.

### Tytuł 6.

### O podziale zakresu.

§ 13.

Zakres działania gminy jest dwojaki:
*A)* własny;
*B)* poruczony.
W zakresie własnym gmina uchwala i rozporządza niezawiśle i samodzielnie według niniejszego statutu w granicach ustaw.

Zakres poruczony działania gminy, t. j. jej obowiązek do współdziałania w sprawach publicznej administracyi, określają ustawy.

§ 14.

Do własnego zakresu gminy należy w szczególności:
*a)* wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic;
*b)* przyznawanie prawa przynależności do gminy;
*c)* ustanawianie urzędów miejskich;
*d)* zarząd majątkiem gminy;
*e)* nakładanie podatków gminnych;
*f)* piecza nad bezpieczeństwem osób i ich własności;
*g)* zakładanie i utrzymywanie ulic, dróg, placów, mostów, jak niemniej staranie o bezpieczeństwo i łatwość komunikacyi publicznej, wreszcie policya połowa;
*h)* piecza nad zaopatrzeniem miasta w dostateczną, tanią i zdrową żywność i wodę, dozór targów, dozór nad wagami i miarami;
*i)* policya zdrowia;
*k)* policya nad czeladzią i wyrobnikami, wykonywanie przepisów o sługach;
*l)* policya obyczajności publicznej;
*m)* sprawy ubogich i piecza nad zakładami dobroczynnymi gminy;
*n)* policya budownicza i ogniowa;
*o)* wpływ na sprawy szkół średnich i szkół ludowych w granicach ustaw;
*p)* jednanie stron, w sporze będących, przez mężów zaufania, z gminy wybranych;
*q)* dobrowolna sprzedaż ruchomości drogą licytacyi na żądanie stron.

Bliższe określenie atrybucyi władz gminnych zawiera dział IV.

Czynnościami zakresu poruczonego, osobnemi ustawami gminie przekazanemi, zawiaduje gmina w sposób, ustawą wskazany, albo orzeka sama o sposobie zawiadywania, jeżeli tenże ustawami nie jest przepisany.

Administracyi państwa służy prawo powierzania załatwienia spraw zakresu poruczonego w całości lub w części organom własnym na koszt państwa. Zakres dotychczasowy krakowskiej Dyrekcyi policyi nie doznaje zmiany skutkiem statutu niniejszego. W drodze ustawy krajowej mogą być ze względu na dobro publiczne także inne sprawy policyi miejscowej oddane do załatwienia w całości lub w części organom rządowym.

### Tytuł 7.

### O roku administracyjnym i języku urzędowym.

§ 15.

Rok administracyjny gminy zaczyna się i kończy z rokiem administracyjnym państwa.

§ 16.

Językiem urzędowym gminy jest język polski.

# Dział III.

### Tytuł 8.

### O reprezentacyi i urzędach gminy.

§ 17.

Gminę miasta Krakowa reprezentuje Rada miejska, względnie prezydent miasta.

Rada miejska orzeka w granicach swej atrybucyi, a uchwały jej wykonywa prezydent miasta, Magistrat i urzędy miejskie.

### Tytuł 9.

### Skład Rady miejskiej.

§ 18.

Rada miejska składa się z 72 członków (radców miejskich).

Członków Rady miejskiej wybierają członkowie gminy, prawo głosowania mający. Gdyby powyższa liczba radców miejskich pomiędzy jednym a drugim wyborem przez śmierć lub rezygnacyę, lub utratę urzędów się zmniejszyła, wtedy Rada miejska do pełnienia obowiązków radców przyzwie tych, którzy przy odnośnym wyborze po wybranych w kole lub oddziale wyborczym, do którego ubyły radca należał, największą liczbę głosów otrzymali. Radcy, przez Radę miejską przybrani, tylko do najbliższych wyborów obowiązki pełnić będą (§ 45).

### Tytuł 10.

### O wyborach i urzędowaniu radców miejskich.

§ 19.

Prawo wyboru radców miejskich służy bez względu na płeć tylko obywatelom państwa.

Prawo to mają następujący członkowie gminy:
*a)* obywatele honorowi miasta Krakowa;
*b)* duchowni świeccy wszystkich wyznań chrześcijańskich, rabini i kaznodzieje izraeliccy;
*c)* klasztory i zgromadzenia duchowne męskie i żeńskie;
*d)* urzędnicy Dworu, państwa, kraju, powiatu, gminy i zakładów publicznych, tak czynni jak i w stanie spoczynku będący;
*e)* oficerowie i do wojskowości należące osoby z tytułem oficerskim, jeżeli się znajdują w stanie nieczynnym, w stanie stałego spoczynku, lub jeśli z zastrzeżeniem charakteru wojskowego dymisyę wzięli;

*f)* przełożeni, profesorowie i nauczyciele wszystkich zakładów naukowych, utrzymywanych kosztem państwa, kraju lub gminy, tudzież osoby, posiadające kwalifikacyę do nauczania w szkołach publicznych;
*g)* adwokaci, notaryusze, doktorowie wszystkich wydziałów i magistrowie chirurgii;
*h)* technicy, którzy studya swoje na jednej z wyższych szkół technicznych austryackich ukończyli i tamże egzamin dyplomowy lub egzaminy państwowe z dobrym skutkiem złożyli;
*i)* magistrowie farmacyi;
*k)* prawnicy, którzy złożyli wszystkie teoretyczne egzamina państwowe;
*l)* odpowiedzialni redaktorowie pism czasowych treści politycznej lub naukowej;
*m)* ci, którzy w mieście Krakowie opłacają tytułem podatku osobisto-dochodowego, pensyjnego lub rentowego, osobno lub razem wziąwszy, najmniej 32 K rocznie (nie licząc dodatków);
*n)* właściciele i dożywotnicy nieruchomości odziedziczonych lub przynajmniej od roku nabytych, którzy tytułem podatku gruntowego, domowo-czynszowego lub 5-proc. podatku od budynków, uwolnionych od opłaty podatku domowo-czynszowego, płacą najmniej 12 K (nie licząc dodatków);
*o)* ci, którzy w obrębie miasta prowadzą przedsiębiorstwo lub zatrudnienie, powszechnemu podatkowi zarobkowemu podlegające, jeśli za ostatni okres wymiarowy tytułem powszechnego podatku zarobkowego najmniej 10 K. (bez dodatków) płacić mają;
*p)* przedsiębiorstwa, obowiązane do publicznego składania rachunków, jeśli od roku tytułem podatku zarobkowego (bez dodatków) najmniej kwotę 300 K opłacają.

§ 20.

Współwłaściciele i współdożywotnicy jednej nieruchomości mają wszyscy razem jeden tylko głos. Również spółce handlowej lub przemysłowej służy tylko jeden głos bez względu na liczbę wspólników.

Nieruchomość uważa się jako jedna, dopóki w księgach gruntowych jedno stanowi ciało.

§ 21.

Dopóki rzecz nieruchoma jest pod dożywociem, prawo głosowania jej właściciela jest w zawieszeniu.

§ 22.

Wyjęci są od prawa głosowania zostający w służbie czynnej:
*a)* oficerowie i osoby wojskowe z tytułem oficerskim;
*b)* wojskowi niższych stopni oraz szeregowcy.

§ 23.

Od prawa wyboru i wybieralności są wykluczeni:

1. osoby, które w ostatnim roku zaopatrzenie ubogich pobierały z funduszów publicznych lub gminnych.

Nie poczytuje się za zaopatrzenie ubogich wsparcia z kas chorych, renty na starość lub z powodu nieszczęśliwych przypadków, obdarzenia środkami naukowymi albo wsparcia w klęskach ogólnych;

2. krydataryusze podczas trwania postępowania konkursowego;

3. osoby, zasądzone za zbrodnie wogóle lub za przekroczenia kradzieży, oszustwa, sprzeniewierzenia lub uczestnictwa w tych przekroczeniach (§§ 460, 461, 463 i 464 k. k.);

za przekroczenia przeciw obyczajności publicznej z §§ 501, 504, 511, 512, 515 i 516 k. k., z ustawy z dnia 24. maja 1885 r. Nr. 89 Dz. u. p., tudzież za lichwę.

Ustawy państwowe stanowią, po jakim czasie ustają te skutki zasądzenia.

Gdyby ustawa karna w tym względzie nowe przepisy zaprowadziła, postanowienia te będą się stosować także do prawa wyboru i obieralności do Rady miejskiej krakowskiej;

4. osoby, które z powodu zbrodni zostają prawomocnie pod śledztwem, a to na tak długo, dopóki śledztwo wstępne trwa;

5. osoby, oddane pod dozór policyjny, albo przytrzymane w domu pracy przymusowej, jak długo te stosunki trwają.

§ 24.

Każdy wyborca głosuje imieniem własnem raz jeden i winien głosować osobiście.

§ 25.

Korporacye, stowarzyszenia i zakłady głosują przez zastępców prawnych lub statutami wskazanych, lub też przez pełnomocników do tego wybranych.

Klasztory i zgromadzenia duchowne męskie głosują przez swoich przełożonych lub pełnomocników, klasztory zaś i zgromadzenia duchowne żeńskie przez umocowanych do tego pełnomocników.

Współwłaściciele i współdożywotnicy nieruchomości, tudzież spółki handlowe celem wykonania prawa głosowania mianują wspólnego pełnomocnika większością, obliczoną w stosunku do udziałów.

Niewiasty, prawo głosowania mające, głosują przez swoich mężów lub pełnomocników; ojcowie, opiekunowie i kuratorowie głosują za małoletnich i bezwłasnowolnych.

Pełnomocnik nie może zastępować więcej niż jednego wyborcę i winien wykazać się pełnomocnictwem, stwierdzonem podpisem dwóch świadków. Pełnomocnikami lub zastępcami mogą być tylko osoby, mające prawo głosowania przy wyborach do Rady miejskiej krakowskiej.

§ 26.

Wybieralnymi na członków Rady miejskiej są wszyscy własnowolni mężczyźni, prawo głosowania mający, którzy 30-ty rok życia ukończyli.

§ 27.

Wyjęci są od wybieralności:
*a)* urzędnicy i słudzy gminy i zakładów gminnych, dopóki w służbie zostają a nawet po wystąpieniu ze służby, dopóki nie złożą i nie wyrównają rachunków z gminą lub zakładem gminnym;
*b)* osoby, które imieniem własnem lub jako pełnomocnicy stron spór z gminą prowadzą;
*c)* dzierżawcy dochodów i zakładów gminnych.

§ 28.

Wykluczone są od obieralności osoby, które z powodu przewinienia służbowego, z chęci zysku popełnionego, w drodze dyscyplinarnej utracą urząd lub służbę.

§ 29.

Celem dopełnienia wyborów będą podzieleni wyborcy na trzy koła wyborcze:

W pierwszem mieścić się będą wyborcy, wymienieni w § 19. pod literami *a) b) c) d) e) f) g) h) i) k) l) m)*;

w drugiem właściciele lub dożywotnicy nieruchomości, o których mówi § 19. pod lit. *n)*;

w trzeciem wyborcy, wymienieni w § 19. pod literami *o)* i *p)*.

§ 30.

Koło drugie podzielone będzie na dwa oddziały, według wysokości podatku. W tym celu należy ułożyć spis wyborców w porządku wysokości wymierzonego im na rok ostatni podatku domowo-czynszowego, gruntowego i 5-proc. podatku od budynków, uwolnionych od podatku domowo-czynszowego, poczynając od najwyżej, a kończąc na najniżej opodatkowanych.

Suma podatku tak uporządkowanego podzieloną będzie na dwie połowy; wyborcy, w pierwszej połowie ogólnej sumy podatkowej umieszczeni, stanowić będą pierwszy oddział, zaś należący do drugiej połowy, drugi oddział drugiego koła.

Koło trzecie podzielone będzie na trzy oddziały.

Oddział pierwszy obejmować będzie wyborców, wymienionych w § 19. pod lit. *p)*, tudzież z wyborców, wymienionych w § 19. pod lit. *o)*, te osoby, które przy ostatnim rozkładzie podatku zarobkowego powszechnego zaliczone zostały do I. i II. klasy opodatkowanych.

Oddział drugi obejmować będzie z wyborców, wymienionych w § 19. pod lit. *o)*, te osoby, które są rękodzielnikami, posiadającymi kartę przemysłową na samoistnie prowadzony przemysł rękodzielniczy, o ile nie należą do oddziału pierwszego trzeciego koła.

Oddział trzeci obejmować będzie resztę wyborców wymienionych w § 19. pod lit. *o)*, nie zaliczonych ani do pierwszego, ani do drugiego oddziału tego koła.

§ 31.

Liczba wybrać się mających radców miejskich będzie podzielona pomiędzy trzy koła wyborcze w ten sposób, że na każde koło przypada po 24 radców.

W kole drugiem każdy oddział wybiera połowę radców, na toż koło do wyboru przypadających

W kole trzeciem wybiera pierwszy oddział 10 radców, drugi oddział 4 radców, trzeci oddział 10 radców.

§ 32.

Spisy wyborców sporządzone będą według wyżej wymienionych kół wyborczych i to w kole pierwszem w porządku alfabetycznym, w kole drugiem i trzeciem zaś w porządku wysokości podatku.

Dla każdego oddziału wyborczego koła trzeciego ułożony będzie odrębny spis wyborców. Spisy obejmować będą imiona i nazwiska wyborców (§ 30), tytuł, na którym się ich prawo głosowania opiera, a w szczególności w kole drugiem wymienienie realności, numeru, ulicy i dzielnicy miasta, zaś w kole trzeciem wymienienie rodzaju zatrudnienia lub przedsiębiorstwa zarobkowego; w kole drugiem i trzeciem ma być uwidocznioną obok każdego wyborcy cyfra podatkowa.

§ 33.

Każdy wyborca ma tylko jeden głos i to w tem kole wyborczem, w którego spisie zamieszczony będzie.

Zasadą do tego zamieszczenia jest główne zatrudnienie wyborcy.

I tak n. p. kupcy, rękodzielnicy, lekarze praktykujący, którzy zarazem są posiadaczami realności, winni być zamieszczeni pierwsi w kole trzeciem, ostatni zaś w kole pierwszem.

Wolno jednak każdemu wyborcy, mającemu prawo głosowania i w innem kole wyborczem, przenieść się do tego koła w drodze reklamacyi.

§ 34.

Przynajmniej na sześć tygodni przed rozpoczęciem wyborów mają być spisy wyborców w urzędzie miejskim do przejrzenia wystawione, a w ogłoszeniu o tem wyznaczony będzie termin dni 14 do wniesienia reklamacyi przeciw tym spisom.

O reklamacyach, które w tym terminie wniesione zostaną, rozstrzyga ostatecznie w dniach 8 komisya, przez Radę miejską z jej grona do tego wybrana, i ogłosi uchwałę swoją przybiciem w Magistracie, a to w miejscu, do obwieszczeń urzędowych przeznaczonem.

Stosownie do zapadłych orzeczeń, od których nie ma odwołania, nastąpi niezwłocznie sprostowanie spisu wyborców. Lista tak sprostowana jest podstawą wszelkich wyborów aż do prawomocnego sporządzenia nowej listy.

§ 35.

Prezydent miasta Krakowa, jako naczelnik gminy, rozpisuje wybory przynajmniej na ośm dni przed ich rozpoczęciem, a w ogłoszeniu oznaczy czas i miejsce wyborów. Równocześnie zawiadamia o tem polityczną władzę krajową i Wydział krajowy. Po ogłoszeniu wyborów należy doręczyć wyborcom karty legitymacyjne do rąk własnych za potwierdzeniem odbioru.

§ 36.

Przy wyborach zachować należy następujące przepisy:

Głosowanie odbywa się pisemnie kartkami, które zawierać mają tyle nazwisk, ilu członków Rady miejskiej odnośne koło lub oddział wybiera.

W razie gdyby głosujący większą liczbę nazwisk podał, liczeni będą tylko pierwsi z kolei aż do dopełnienia przeznaczonej cyfry. Reszta głosów oddanych jest nieważna. Każdy wyborca otrzyma z legitymacyą kartę głosowania i kopertę, w której głos oddaje, zwracając równocześnie kartę legitymacyjną. Głos ważnie tylko na urzędowej karcie głosowania i w urzędowej kopercie oddać można. Gdyby koperta zawierała więcej wypełnionych kart głosowania, wszystkie są nieważne.

Głos, dany osobie, nie mającej prawa wybieralności, jest co do tej osoby nieważny.

Po upływie czasu, na głosowanie wyznaczonego, przystąpi komisya wyborcza do obliczenia głosów.

Wybrani są ci, którzy uzyskali w oddziale wyborczym największą liczbę głosów.

W razie równości głosów rozstrzyga losowanie, przedsięwzięte przez przewodniczącego komisyi, względnie, gdyby ta okoliczność przy sprawdzeniu wyborów na jaw wyszła, przez prezydenta miasta na jawnem posiedzeniu Rady.

Po zamknięciu wyborów przedłożą komisye wyborcze Radzie miejskiej spisane protokoły z wszelkimi dowodami, poczem prezydent ogłosi nazwiska osób wybranych.

Wybrany w dwóch lub więcej oddziałach powinien oświadczyć w dniach trzech, w którym oddziale wybór przyjmuje, a gdyby żadnego nie dał oświadczenia, uważanym będzie za przyjmującego wybór w tym oddziale, w którym najpierwej wybrany został, a gdyby wybory w tych oddziałach odbyły się równocześnie, w tym oddziale, który los, wyciągnięty przez prezydenta miasta na pełnem posiedzeniu Rady miejskiej, oznaczy.

W takim razie w innych oddziałach za wybranych uważać należy tych, którzy po ostatnim wybranym najwięcej otrzymali głosów. W razie równości głosów zastosować należy analogiczne postanowienia ustępu 7 tegoż paragrafu.

§ 37.

Bliższe przepisy o postępowaniu przy wyborach Rada miejska ułoży i ogłosi przed wyborem.

§ 38.

Jeżeli wybrany po zawiadomieniu o wyborze w ciągu dni 8 nie odmówił pisemnie przyjęcia, uważać należy, iż wybór przyjął.

§ 39.

Każdy nowowybrany radca miejski składa do rąk przewodniczącego uroczyste przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków.

§ 40.

Rada miejska rozpoznaje akt wyboru i rozstrzyga ostatecznie o ważności wyborów tudzież o zarzutach przeciw wyborom, które w terminie dni ośmiu, licząc od dnia ogłoszenia nazwisk radców wybranych, do niej wnieść należy. Polityczna władza krajowa może unieważnić wybory, któreby padły na osoby, od wybieralności wyjęte lub wykluczone; przeciw temu służy jednak rekurs do Ministerstwa.

§ 41.

Dla uzupełnienia miejsc, opróżnionych wskutek nieważności lub nieprzyjęcia wyboru, poleci Rada miejska prezydentowi rozpisać bezzwłocznie na podstawie tych samych spisów nowy wybór w tem kole lub oddziale wyborczym, w którym wybór był unieważniony lub nieprzyjęty.

§ 42.

Prezydenta wybiera Rada bądź z grona swego, bądź z grona wyborców, prawo wybieralności mających.

Urzędowanie prezydenta trwa lat sześć, licząc od dnia złożenia przysięgi. Pierwszego i drugiego wiceprezydenta wybiera Rada ze swego grona (§ 48).

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów przystąpi Rada miejska najdalej w przeciągu dni czternastu po opróżnieniu urzędu.

§ 43.

Wybór prezydenta i wiceprezydentów powinien się odbyć na posiedzeniu tajnem Rady miejskiej, umyślnie w tym celu zwołanej.

Do wyboru prezydenta i wiceprezydentów miasta należy wezwać wszystkich członków Rady miejskiej.

Radca, który mimo wezwania na posiedzenie wyborcze nie przybył, lub przed ukończeniem wyboru się oddalił, jeżeli nieobecności swojej lub oddalenia się dostatecznie nie usprawiedliwi, traci mandat i przed upływem lat trzech do Rady miejskiej wybranym być nie może.

Do wyboru konieczną jest obecność przynajmniej trzech czwartych części członków Rady miejskiej.

Głosowanie odbywać się powinno kartkami. Inny sposób głosowania jest niedopuszczalny.

Wybranym jest ten, kto otrzyma bezwzględną większość głosów radców obecnych.

Jeżeliby przy głosowaniu nie osiągnięto bezwzględnej większości głosów, należy przedsięwziąć powtórne głosowanie, a jeżeliby i przy tem nie okazała się potrzebna większość głosów, wtedy należy przystąpić do ściślejszego wyboru.

Przy ściślejszym wyborze ograniczyć się należy do tych dwóch osób, które przy powtórnem głosowaniu największą ilość głosów otrzymały. Gdyby z powodu równości głosów nie można było oznaczyć dwóch osób, największą ilość głosów mających, rozstrzyga między niemi los, kto ma być wzięty do ściślejszego wyboru.

Każdy głos, dany przy trzeciem głosowaniu osobie, nie wziętej do ściślejszego wyboru, jest nieważny.

Jeżeliby przy ściślejszym wyborze okazała się równość głosu, rozstrzyga los.

§ 44.

Wybór prezydenta miasta Krakowa potwierdza Monarcha.

Po potwierdzeniu prezydent miasta złoży w obecności Rady miejskiej przysięgę do rąk namiestnika lub wyznaczonego przez niego zastępcy na wierność i posłuszeństwo Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swoich obowiązków.

Wiceprezydenci składają taką samą przysięgę do rąk prezydenta na zgromadzeniu Rady miejskiej.

Urzędowanie prezydenta i wiceprezydentów rozpoczyna się z dniem złożenia przysięgi.

§ 45.

Radcy miejscy wybierani są na lat sześć. Co trzy lata połowa radców, z każdego koła i oddziału wyborczego wybranych, ustępuje, a na ich miejsca wstępują do Rady nowowybrani z właściwych kół wyborczych, wybory przeto do Rady miejskiej odbywają się co trzy lata.

Ustępujący radcy miejscy pozostają na urzędzie aż do prawomocnego przeprowadzenia nowych wyborów. Przy pierwszych wyborach na podstawie niniejszego statutu wybrani będą wszyscy 72 członkowie Rady (§ 18). Po upływie 3 lat od pierwszego wyboru ustępuje wskazana losem połowa członków Rady. Losowanie radców,

ustępujących z końcem pierwszego trzechlecia, winno nastąpić w takim czasie, aby nowe wybory na sześć tygodni przed ukończeniem kadencyi nastąpić mogły. Losowania dokonywa prezydent miasta lub jeden z wiceprezydentów wobec zgromadzonej Rady.

Do mandatów, opróżnić się mających z końcem pierwszego trzechlecia przez wylosowanie, tak samo do opróżnić się mających z końcem sześciolecia mandatów tych radców, którzy przez sześć lat swój urząd sprawowali, wliczyć należy mandaty tych radców, którzy w ciągu ostatniego trzechlecia ubyli z Rady przez śmierć, rezygnacyę lub z innych przyczyn, statutem przewidzianych, i w ten sposób co trzy lata dokonać wyboru na wszystkie opróżnione mandaty.

§ 46.

Nowe wybory należy ukończyć na sześć tygodni przed skończeniem kadencyi.

§ 47.

Radca, kończący urzędowanie, może być na nowo wybrany.

§ 48.

Urząd wiceprezydentów trwa do końca tego trzechlecia, w ciągu którego zostali wybrani. Każda odnowiona Rada wybiera sobie obu wiceprezydentów w sposób, przewidziany w § 43.

Wiceprezydenci mogą być ponownie wybrani, a jeżeli w Radzie miejskiej nadal pozostają, pełnią swe urzędy aż do wyboru następców.

§ 49.

Członkowie Rady miejskiej urzędują bezpłatnie.

Za sprawowanie interesów gminy poza jej obrębem mogą żądać wynagrodzenia.

Urzędy prezydenta i I. wiceprezydenta są płatne, ich płace i inne pobory służbowe oznaczy Rada miejska.

Drugiemu wiceprezydentowi może Rada miejska przyznać odpowiednie wynagrodzenie.

§ 50.

Prezydent miasta i wiceprezydenci muszą stale mieszkać w Krakowie.

§ 51.

Prezydent i wiceprezydenci nie mogą bez zezwolenia Rady złożyć swego urzędowania.

§ 52.

Z członków Rady miejskiej, nie wyłączając prezydenta, traci urząd ten, co do którego zajdzie lub wiadomą się stanie okoliczność, któraby pierwotnie jego wybieralności przeszkadzała.

Jeżeli który z nich popadnie w śledztwo wstępne z powodu zbrodni, nie będzie mógł sprawować swego urzędu, jak długo trwa postępowanie karne.

Radców miejskich, którzy bez ważnych powodów przez trzy miesiące na posiedzenia nie przybywają, Rada miejska uzna za występujących.

§ 53.

W razie rozwiązania Rady miejskiej przez polityczną władzę krajową mają być najdalej do sześciu tygodni ogłoszone i rozpisane nowe wybory 72 członków Rady.

Aż do wyboru nowej Rady miejskiej prezydent i wiceprezydenci pozostają na swych urzędach, załatwiają bieżące czynności gminy i wykonują prawa, Radzie miejskiej przy wyborach służące.

Od zarządzenia, Radę miejską rozwiązującego, służy tejże prawo odwołania się w ciągu 4 tygodni do Ministerstwa spraw wewnętrznych przez Wydział krajowy.

Rozwiązana Rada jedynie tylko do wniesienia rekursu na posiedzeniu przy zamkniętych drzwiach zgromadzić się może.

Z radców, po rozwiązaniu Rady wybranych, ustąpi po upływie pierwszego trzechlecia z każdego koła i oddziału połowa, którą los oznaczy. Losowania dokona prezydent na posiedzeniu Rady.

## Tytuł 11.

## O Magistracie.

§ 54.

Magistrat składa się z prezydenta, pierwszego i drugiego wiceprezydenta, dyrektora Magistratu, z radców magistratualnych, oraz innych urzędników.

§ 55.

Wydział obrachunkowy jest organem pomocniczym Rady miejskiej w czynnościach kontroli i organem pomocniczym Magistratu w załatwianiu spraw rachunkowych. Podlega on bezpośrednio prezydentowi i Radzie miejskiej.

§ 56.

Rada miejska mianuje dyrektora Magistratu, radców magistratualnych, jakoteż wszystkich urzędników gminy i zakładów gminnych na przedstawienie prezydenta z wyjątkiem urzędników dwóch najniższych stopni, których mianuje sam prezydent.

Urzędnicy gminy złożą do rąk prezydenta na posiedzeniu Magistratu przysięgę na wierność Monarsze, stosowanie się do ustaw i sumienne pełnienie swych obowiązków.

Prezydent, dyrektor Magistratu, naczelnik wydziału obrachunkowego, dyrektor budownictwa i kasyer nie mogą zostawać między sobą w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa, aż do czwartego stopnia włącznie.

Do uzyskania posady dyrektora Magistratu, radcy, konceptowego urzędnika Magistratu, urzędnika wydziału obrachunkowego i kasy, oraz urzędnika sanitarnego i budownictwa miejskiego, potrzeba egzaminów praktycznych, przepisanych dla urzędników państwowych odpowiedniej kategoryi.

§ 57.

O uwolnieniu od służby (emeryturze lub pensyonowaniu, kwieskowaniu lub oddaleniu) urzędników gminy i zakładów gminnych orzeka na wniosek prezydenta Rada miejska.

Oddalenie stałego urzędnika może nastąpić jedynie po przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego.

Przepisy o wymierzaniu emerytury dla urzędników i wdów po nich pozostałych, alimentacyi, dodatków na wychowanie, wsparć i prowizyi wydaje Rada miejska.

# Dział IV.

## Zakres działania władz gminnych.

### Tytuł 12.

### Zakres działania Rady miejskiej.

§ 58.

Rada miejska jest w sprawach gminnych organem uchwalającym i kontrolującym, zastępuje gminę w wykonywaniu jej praw i obowiązków, jest obowiązaną strzedz dobra gminy i starać się o zaspokojenie jej potrzeb.

§ 59.

Do zakresu działania Rady miejskiej należy:

a) Rozstrzyganie w sprawach administracyjnych gminy.

b) Kontrolowanie czynności Magistratu i innych urzędów i zakładów gminnych tak w sprawach zakresu działania własnego, jakoteż w sprawach, gminie poruczonych.

§ 60.

W szczególności należą do Rady miejskiej następujące przedmioty:

1. Wnioski do zmiany statutu gminy i jej granic (§ 2, 3).

2. Wybór prezydenta i wiceprezydentów, dalej mianowanie dyrektora Magistratu, urzędników gminnych, przełożonych i urzędników zakładów gminnych z wyjątkiem urzędników dwóch najniższych stopni, niemniej uwalnianie tych urzędników od obowiązków.

3. Organizacya urzędów i zakładów gminnych, oznaczenie liczby urzędników i sług, oraz wszystkich osób przez gminę płatnych, określenie ich praw i obowiązków, wydawanie instrukcyi służbowych.

4. Oznaczanie płac, emerytur i innych korzyści dla urzędników i sług gminy, oraz dla osób, wyżej pod 2 wymienionych, dla ich wdów i sierot.

5. Uchwalanie instrukcyi i regulaminów dla siebie, sekcyi i komisyi.

6. Udzielanie zaliczek na płace urzędnikom — o ile przenoszą trzechmiesięczne płace, przyznawanie poszczególnych wynagrodzeń, oznaczanie dyet i kosztów podróży, zapomóg i nagród dla urzędników i sług miejskich, niemniej dla osób, używanych w służbie gminy.

7. Udzielanie urlopów prezydentowi, wiceprezydentom i radcom miejskim, tudzież dozwalanie urlopów dla urzędników i sług gminnych ponad czas trzechmiesięczny.

8. Uchwalanie zasad zarządu majątkiem gminnym.

9. Ustanawianie i regulowanie opłat i taks na fundusz miejski pobieranych w granicach obowiązujących ustaw.

10. Uchwalanie i zatwierdzanie katastru kwaterunkowego.

11. Nabywanie i pozbywanie nieruchomości lub praw za nieruchomość prawnie uważanych, przyjmowanie zobowiązań wieczystych, służebności, zastawu lub poręczenia, zaciąganie pożyczek i wszelkie operacye finansowe.

Jeżeli wartość nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych, które gmina zamierza nabyć, przenosi kwotę 150.000 K, niemniej jeśli zaciągnąć się mająca pożyczka lub suma poręczona przenosi jedną czwartą część rocznego dochodu gminy, obliczonego na podstawie zamknięć rachunkowych z ostatnich trzech lat, wówczas potrzebnem jest zezwolenie Wydziału krajowego. Na wypadek pozbywania się nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych zezwolenia Wydziału krajowego potrzeba już wtedy, gdy wartość tej nieruchomości lub praw za nieruchomości uważanych przenosi 40.000 K.

12. Lokowanie kapitału na hipotekach.

13. Przyjęcie lub zrzeczenie się spadków lub zapisów.

14. Stawianie kosztem gminy nowych budowli lub przekształcenie albo znoszenie istniejących.

15. Zaprowadzanie nowych zakładów gminnych lub zwinięcie już istniejących.

16. Zatwierdzanie licytacyi lub układów o dzierżawy, które dłużej niż trzy lata trwać mają, jeżeli roczny czynsz dzierżawy 4000 K przenosi. Zatwierdzanie układów o dostawy, pociągające za sobą wydatek, przenoszący 6000 K.

17. Rozwiązywanie w drodze dobrowolnej wszelkich kontraktów.

18. Zezwalanie na prowadzenie procesów i zawieranie ugód.

Prezydent może jednak bez odwołania się do Rady miejskiej wytoczyć proces o naruszenie posiadania w sprawach najmu i dzierżawy i w sprawach, nadających się do postępowania drobiazgowego, nakazowego i wekslowego.

19. Umorzenie należytości nieściągalnej, o ile kwotę 100 K przenosi.

20. Uchwalenie rocznego budżetu miasta. Budżet na każdy rok następny powinien być uchwalonym najpóźniej do końca listopada roku poprzedniego.

21. Przyzwalanie na wydatki budżetem nieprzewidziane z wyjątkiem nagłych wydatków, dążących do utrzymania rzeczy w dobrym stanie lub nie przenoszących łącznie w jednym dziale i tytule rocznie kwoty 1000 K.

22. Coroczne sprawdzanie i załatwianie rachunków z dochodów i wydatków miejskich.

Rachunki roku ubiegłego powinny być sprawdzane najpóźniej do 15. sierpnia roku następnego.

Tak budżet jak i rachunki roczne, zanim Radzie do rozpoznania przedstawione będą, winny być poprzednio najmniej przez dwa tygodnie złożone do przejrzenia przez członków gminy. Spostrzeżenia członków gminy będą przy rozpoznawaniu wzięte pod rozwagę.

23. Ustanawianie dodatków gminnych do podatków rządowych, nakładanie podatków i opłat gminnych, ustanawianie zasad ich rozkładu i poboru.

Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich, które zazwyczaj na wszystkie w gminie przypisane podatki bezpośrednie podług tej samej stopy procentowej rozłożyć należy, potrzeba pozwolenia Wydziału krajowego, jeżeli dodatki wynoszą przeszło 25 do 50 od sta. Do nałożenia dodatków do podatków bezpośrednich, przenoszących 50%—100%, potrzeba zezwolenia Wydziału krajowego za zgodą Namiestnictwa, a w razie, gdyby jedna z tych władz odmówiła zezwolenia, przyzwalającej uchwały sejmowej, podlegającej najwyższemu zatwierdzeniu.

Dodatki, przenoszące 100% podatków bezpośrednich, nakładać można tylko na podstawie uchwały sejmowej i za Najwyższem zezwoleniem.

Wyłącznie w drodze ustawodawstwa krajowego nastąpić może rozkład dodatków do podatków bezpośrednich podług rozmaitej stopy procentowej, wprowadzenie nowych opłat i podatków, nie należących do kategoryi dodatków do podatków, podwyższenie podatku gminnego od czynszu lub wartości czynszowej, jeżeli on przenosi 6 od sta, nakoniec zmiana taryfy do podatków niestałych.

Podatek gminny od czynszu ponosić mają lokatorowie względnie używający pomieszkania. Za podatek gminny czynszowy odpowiadają gminie bezpośrednio właściciele realności z prawem regresu do swych lokatorów.

Dodatkami do podatków na rzecz gminy nie mogą być obciążeni:

*a)* urzędnicy i słudzy Dworu, państwa, kraju, powiatu i gminy, nauczyciele publiczni, tudzież wojskowi, ich wdowy i sieroty co do płac służbowych, emerytur, prowizyi, dodatków na wychowanie i łaskawizn;

*b)* duszpasterze co do kongruy.

24. Przyjmowanie do gminy lub odmówienie przyjęcia, wyznaczenie taks od przyjmowania do gminy, tudzież uwalnianie od opłaty.

25. Rozstrzyganie w sprawach utraty lub odzyskania prawa głosowania i wybieralności.

26. Wykonywanie służących gminie praw patronatu, prezenty i rozdawnictwa posad, tudzież stypendyów i innych miejsc fundacyjnych.

27. Zakładanie i utrzymywanie szkół, tudzież udział w sprawach szkolnych, wynikających z ustaw.

28. Wykonywanie prawa petycyi w sprawach gminy.

29. Nadawanie obywatelstwa honorowego.

30. Wydawanie przepisów policyi miejscowej w granicach istniejących ustaw pod zagrożeniem kary pieniężnej aż do wysokości 200 K, lub w razie niemożności uiszczenia kary pieniężnej, kary aresztu do 20 dni.

31. Rozstrzyganie odwołań od orzeczeń i rozporządzeń Magistratu (§ 106) oraz Prezydenta (§ 95).

32. W końcu wszystkie sprawy, które prezydent, sekcye, komisye Rady miejskiej, lub Magistrat Radzie miejskiej przedłożą, które w drodze odwołania pod rozpoznanie przyjdą, lub których uchwalenie Rada miejska sama sobie zastrzeże.

Rada miejska może powierzyć odwołalnie prezydentowi, sekcyi lub komisyi załatwianie spraw, do swego zakresu należących, pod 6, 7, 10, 12, 28, 31 wyliczonych. Uchwały tych organów, w zastępstwie Rady miejskiej działających, mają być na najbliższem posiedzeniu do wiadomości Rady podane.

§ 61.

Zwyczajne posiedzenia Rady miejskiej mają się odbywać co miesiąc, a mianowicie w pierwszy czwartek każdego miesiąca. Gdyby we czwartek wypadło święto uroczyste, posiedzenie odbędzie się w poprzedzającym dniu powszednim.

§ 62.

Posiedzenia Rady miejskiej mogą być zwoływane tylko przez prezydenta i odbywają się pod jego przewodnictwem.

W razie nieobecności lub przeszkody prezydenta, zastępuje go pierwszy wiceprezydent, a tego drugi wiceprezydent, wreszcie tego ostatniego najstarszy wiekiem radca miejski.

Posiedzenia, przez kogo innego zwołane, lub pod innem przewodnictwem odbyte, są nieważne.

§ 63.

Na polecenie Namiestnictwa, Wydziału krajowego, lub na umotywowane żądanie dwudziestu pięciu radców, prezydent obowiązany jest zwołać posiedzenie Rady miejskiej najdalej w dniach trzech.

§ 64.

Przewodniczący Rady miejskiej zaprasza na każde posiedzenie okólnikiem wszystkich radców miejskich, przynajmniej na dwa dni przed posiedzeniem.

Radca miejski, nie mogący przybyć na posiedzenie, powinien o tem donieść przewodniczącemu przed posiedzeniem.

§ 65.

Radców miejskich, bez dostatecznego powodu obowiązków swoich nie wypełniających, upomni Rada miejska na wniosek przewodniczącego. Po dwukrotnem bezskutecznem upomnieniu może Rada miejska nałożyć na radców miejskich, nie wypełniających obowiązków, grzywnę od 4 do 40 K na korzyść miejscowych zakładów dobroczynnych.

Wniosek nałożenia tej grzywny nie zależy od woli prezydenta, lecz jest obowiązkiem jego urzędu. Przeciw takim orzeczeniom niema rekursu.

§ 66.

Posiedzenia Rady miejskiej są publiczne.

Wszystkie sprawy osobiste należy załatwiać na posiedzeniu tajnem.

Również i ze względu na obyczajność lub zagrożony interes gminy może być uchwalona tajność posiedzenia.

§ 67.

Do ważności uchwał potrzeba oprócz przewodniczącego obecności 30 radców miejskich.

§ 68.

Urzędnik Magistratu lub radca miejski, przez prezydenta wyznaczony, spisuje protokół obrad.

W protokole obrad należy członków obecnych wymienić i treść zapadłych uchwał zamieścić.

Na żądanie głosujących, zdania, uchwale przeciwne, będą w protokole zamieszczane.

O zakwestyonowanych ustępach protokołu Rada decyduje.

§ 69.

Porządek dzienny oznacza przewodniczący i doręcza go radcom razem z wezwaniem na posiedzenie.

§ 70.

Zwyczajnie tylko przedmioty, poprzednio przez sekcye albo komisye rozpoznane, mogą być przedmiotem obrad Rady.

Gdyby jednak w nagłym wypadku przewodniczący uważał za konieczne, albo gdyby $^{1}/_{3}$ część członków obecnych Rady zażądała, aby wziąć pod obrady przedmiot, przez sekcyę lub komisyę nie rozbierany, lub na po-

*

rządku dziennym nie zamieszczony, wówczas Rada prostą większością głosów bez wdawania się w rozprawy zadecyduje, czyli przedmiot ma być bezzwłocznie rozpoznawanym.

§ 71.

Przedmioty, pod rozpoznanie Rady przychodzące, wnoszą referenci, których prezydent, sekcya lub komisya wyznacza.

§ 72.

Każdy z radców miejskich ma głos stanowczy.

Referenci Magistratu mogą w posiedzeniach Rady miejskiej brać udział tylko z głosem doradczym. Przewodniczący, wyjąwszy wybory, nie głosuje. W razie równości głosów, wniosek jest odrzucony.

§ 73.

Żaden radca miejski na posiedzeniach znajdować się nie może podczas obrad nad swemi sprawami własnemi, swych krewnych lub powinowatych aż do czwartego stopnia włącznie lub też, jeżeli jest zastępcą prawnym, gdy chodzi o sprawy osób, przez niego zastępowanych.

§ 74.

Każda uchwała Rady, jeżeli wyższego zatwierdzenia nie potrzebuje, bez zwłoki wykonaną być powinna.

Przewodniczący może w ciągu trzech dni wstrzymać wykonanie uchwał, które zdaniem jego sprzeciwiają się przepisom niniejszego statutu lub prawom obowiązującym lub też gminę na szkodę narazić mogą.

Obowiązany jest jednak o tem niezwłocznie zawiadomić Radę i decyzyę w pierwszych dwóch przypadkach politycznej władzy krajowej, w trzecim zaś przypadku Wydziałowi krajowemu w terminie dni ośmiu, licząc od zawiadomienia Rady, do rozpoznania przedstawić.

## Tytuł 13.

## O sekcyach i komisyach.

§ 75.

Rada miejska podzieli się na tyle sekcyi, ile jest departamentów w Magistracie.

Każdy radca miejski, z wyjątkiem prezydenta i wiceprezydentów, do jednej sekcyi należeć powinien.

Celem sekcyi jest przygotowanie przedmiotów, do zakresu działania Rady miejskiej należących, załatwianie spraw, przez Radę miejską jej przekazanych, tudzież kontrolowanie czynności Magistratu.

§ 76.

Wybór członków Rady miejskiej do sekcyi odbywa się większością głosów przez nowe wybory na rok jeden.

Przy wyborze do sekcyi większą znajomość rzeczy i według możności życzenia radców uwzględnić należy.

Dłużej nad dwa lata żaden członek Rady miejskiej do pracowania w jednej i tej samej sekcyi wbrew swej woli przeznaczonym być nie może.

Żadna sekcya nie może liczyć więcej, aniżeli czwartą część członków Rady.

W miejsce ustępujących członków sekcyi powoła Rada miejska na wezwanie przewodniczącego sekcyi niezwłocznie członków nowych.

Jeżeli podczas wyboru do sekcyi nie zgłosi się do którejś z sekcyi dostateczna ilość radców, przeznacza Rada miejska z innych sekcyi odpowiednią ich ilość.

§ 77.

Posiedzenia sekcyi według potrzeby, jednak najmniej raz w miesiąc odbywać się mają.

Prezydent lub jego zastępca ma prawo w każdym czasie zwołać posiedzenie sekcyi.

§ 78.

Członkowie sekcyi wybierają ze swego grona corocznie przewodniczącego i jednego lub więcej zastępców.

Prezydent lub wiceprezydenci przy obradach każdej sekcyi mogą być obecni i obradom sekcyi przewodniczyć.

O ile nie będzie uchwaloną poufność obrad, członkowie innych sekcyi mogą na posiedzeniach być obecni, nawet doradczo głos zabierać, lecz prawa głosowania nie mają.

Referentem sekcyi jest urzędnik Magistratu, we właściwym departamencie przewodniczący, jednakże przewodniczący sekcyi jednego z jej członków do referowania przeznaczyć może. Urzędnik Magistratu, przez prezydenta miasta wyznaczony, spisywać będzie protokół obrad sekcyi w sposób, dla Rady miejskiej przepisany.

§ 79.

Do powzięcia ważnej uchwały obecność przynajmniej trzech członków sekcyi, nie licząc w to przewodniczącego, jest konieczną.

Uchwały zapadają bezwzględną większością głosów. Urzędnik Magistratu (referent) ma głos doradczy. Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

O zapadłych uchwałach prezydent miasta niezwłocznie ma być zawiadomionym.

Przewodniczącemu, równie jak i prezydentowi miasta, służy prawo zawieszenia wykonania uchwały sekcyi i odwołania się do Rady miejskiej.

§ 80.

Posiedzenia sekcyi nie są publiczne.

§ 81.

Członek sekcyi, który na posiedzenia sekcyjne bez usprawiedliwienia się wobec przewodniczącego nie uczęszcza, ma być na doniesienie przewodniczącego przez Radę miejską do pełnienia swych obowiązków wezwanym, a gdyby dwukrotne upomnienia okazały się bezskutecznemi, na zapłacenie kary pieniężnej od 4 K do 40 K skazanym.

§ 82.

Radzie miejskiej i sekcyom służy prawo poruczania szczególnych czynności albo załatwienia spraw, do ich zakresu należących (§. 60 ustęp końcowy), albo pieczy nad pewną gałęzią gospodarki miejskiej — komisyom, do których wybrać można członków Rady miejskiej lub innych członków gminy.

Sekcyom i komisyom nie służy prawo prowadzenia rokowań o nabycie, sprzedaż i zamianę nieruchomości, jakoteż o dostawy dla gminy, ani też w ogóle prowadzenia rokowań, w następstwie których gmina stać się może zobowiązaną lub uprawnioną.

Czynności te należą do prezydenta miasta, względnie do tych organów wykonawczych, albo członków Rady miejskiej, których prezydent do tego upoważni lub wydeleguje.

Postanowienia powyższe nie naruszają w niczem prawa ani też obowiązku sekcyi i komisyi do nadzorowania i kontrolowania tych czynności, ani do przedkładania motywowanych w tym przedmiocie wniosków Radzie miejskiej. — Jeżeli zaś Rada miejska poruczy sekcyi lub komisyi zatwierdzenie ofert lub rozstrzyganie o przedsiębiorstwach lub dostawach, to czynności przygotowawcze i pertraktacye mają być prowadzone nie przez członków sekcyi lub komisyi, lecz przez organa Magistratu pod kontrolą i odpowiedzialnością prezydenta, a sekcya lub komisya ma jedynie prawo zatwierdzenia lub odrzucenia wniosków Magistratu.

§ 83.

Komisya ma obowiązek poruczone sobie czynności sumiennie wykonać i o wykonaniu lub przeszkodach donieść Radzie miejskiej lub sekcyi właściwej — a jeżeli jej czynności trwają przez dłuższy czas, składać z końcem każdego roku peryodyczne sprawozdania.

Komisye obowiązują przepisy, odnoszące się do obrad i uchwał sekcyjnych, jeżeli Rada miejska dla nich nie uchwali regulaminu. Takie jej uchwały, o których prezydent miasta niezwłocznie winien być zawiadomionym, może zawiesić przewodniczący i prezydent miasta.

O zawieszonych uchwałach rozstrzyga to ciało, które komisyę wybrało, ostatecznie zaś Rada miejska.

## Tytuł 14.

## Zakres działania prezydenta i wiceprezydentów.

§ 84.

Prezydent miasta zarządza sprawami gminy, kieruje czynnościami Rady i Magistratu, przewodniczy ich obradom, wykonuje uchwały Rady i nadzoruje zakłady gminne.

On reprezentuje gminę na zewnątrz i jest przełożonym wszystkich urzędów i zakładów miejskich.

Gminie odpowiada on za czynności tak własne jak i urzędników miejskich, a władzom państwowym za czynności w sprawach poruczonych.

§ 85.

Prezydenta miasta zastępuje we wszystkich sprawach w razie przeszkody pierwszy wiceprezydent, a gdyby przeszkoda także u niego zachodziła, wiceprezydent drugi.

Prezydent może pod własną odpowiedzialnością powierzyć zastępstwo w sprawach, do jego zakresu należących, na czas dłuższy aż do odwołania tak pierwszemu jak i drugiemu wiceprezydentowi i w ogóle czynności prezydyalne tak rozłożyć, jak tego wymaga interes miasta. Rozdział czynności prezydyalnych podaje prezydent do wiadomości Rady i Magistratu.

§ 86.

Dokumenty, mocą których gmina zaciąga zobowiązania, podpisuje prezydent i dwaj członkowie Rady miejskiej, przez nią wyznaczeni.

§ 87.

Prezydent decyduje samodzielnie w sprawach, do poruczonego zakresu gminy należących, oraz w sprawach własnego zakresu gminy, które według przepisu niniejszego statutu lub oddzielnych instrukcyi nie są zastrzeżone rozpoznaniu Rady miejskiej, sekcyi lub Magistratu.

§ 88.

Do prezydenta należy kierunek policyi miejscowej w gminie. W nagłych razach, a mianowicie, jeżeli idzie o utrzymanie spokojności publicznej, zdrowotności, bezpieczeństwa prywatnego lub nakoniec o zabezpieczenie majątku gminnego, wydaje zarządzenia bez względu na wysokość wydatków, z wykonaniem połączonych.

Obowiązanym jednak będzie wyjednać zatwierdzenie poczynionych zarządzeń w najkrótszym czasie u Rady miejskiej.

§ 89.

Prezydent miasta mianuje urzędników dwóch najniższych stopni, przyjmuje i oddala wszystkie sługi, oraz osoby, pobierające dzienne wynagrodzenie.

§ 90.

Prezydent udziela zaliczek urzędnikom i sługom miejskim, nie przenoszących trzechmiesięcznej płacy.

Udziela urlopów urzędnikom i sługom miejskim do trzech miesięcy.

§ 91.

Prezydent wykonuje władzę dyscyplinarną nad wszystkimi urzędnikami i sługami gminnymi i zakładów gminnych.

Rada miejska może żądać od prezydenta wytoczenia śledztwa dyscyplinarnego. Do wykonywania tej władzy służą prezydentowi miasta wszystkie te prawa, jakie według przepisów obowiązujących każdy w ogóle naczelnik urzędu pod względem dyscyplinarnym posiada. Zawieszenie jednak w urzędowaniu urzędników, przez Radę miejską mianowanych, poda prezydent na najbliższem posiedzeniu do wiadomości Rady miejskiej.

§ 92.

Prezydent może zarządzić sprawunki, które wydatku wyższego nad 400 K nie wymagają i łącznie wzięte, sumy, na ten cel preliminowanej, nie przenoszą.

§ 93.

Obowiązkiem prezydenta jest zarządzać od czasu do czasu kontrolowanie kas miejskich, tudzież wszystkich kas zakładów, pod zarządem lub nadzorem gminy zostających. Ma on prawo osobiście brać udział w tej czynności.

Kontrolowanie wymienionych kas może także zarządzić Rada miejska.

§ 94.

Prawo asygnowania pieniędzy z kasy miejskiej służy prezydentowi miasta pod własną odpowiedzialnością. Dla bliższego określenia tego prawa postanawia się, co następuje:

*a)* Żaden wydatek, nie mający pokrycia w budżecie, nie może być uczynionym bez zezwolenia Rady miejskiej, właściwej sekcyi albo komisyi, a względnie Wydziału krajowego.

*b)* Do wypłaty systemizowanych płac i pensyi, następnie do wypłaty podatków i dodatków, tudzież należytości prawnych, przez właściwą władzę wymierzonych, nie potrzeba zezwolenia Rady miejskiej.

*c)* Wynagrodzenia, przypadające przedsiębiorcom z mocy kontraktów lub ugód, za zezwoleniem Rady miejskiej zawartych, wtedy tylko wypłacone być mogą, kiedy sekcya lub komisya odbiorcza nie poczyni żadnych zarzutów, w przeciwnym zaś razie należy wstrzymać wypłatę aż do decyzyi Rady miejskiej, a według okoliczności i Wydziału krajowego.

*d)* Każdą asygnacyę pieniężną należy przesłać wydziałowi obrachunkowemu do przejrzenia i skontrolowania.

§ 95.

Od orzeczeń i zarządzeń prezydenta miasta we własnym zakresie działania służy prawo odwołania się do Rady miejskiej.

## Tytuł 15.

## Zakres działania Magistratu.

§ 96.

Magistrat jest w sprawach własnego zakresu organem wykonawczym gminy, oraz pierwszą instancyą administracyjną w sprawach zakresu poruczonego ( § 59 *b*); zarządza pod kierownictwem prezydenta i pod jego odpowiedzialnością sprawami gminy i wykonuje pieczę nad zakładami, pod nadzorem gminy zostającymi, nakoniec załatwia bieżące czynności w sprawach sobie przekazanych.

§ 97.

Magistrat przekazane sobie czynności załatwia częścią kolegialnie, a częścią jako sprawy bieżące.

§ 98.

Kolegialnemu rozpoznaniu Magistratu ulegają wszystkie sprawy, które Rada miejska lub prezydent kolegialnemu rozpoznaniu Magistratu przydzieli.

Prezydent miasta uchwałami Magistratu nie jest związany.

§ 99.

W obradach kolegialnych Magistratu biorą udział pod przewodnictwem prezydenta lub jego zastępcy obaj wiceprezydenci miasta, dyrektor i rådcy Magistratu z głosem stanowczym. W sprawach sanitarnych fizyk miejski, w sprawach budowlanych dyrektor budownictwa, a w sprawach rachunkowych i skarbowych naczelnik biura obrachunkowego mają w obradach Magistratu także głos stanowczy. Tych urzędników zastępują z głosem stanowczym zastępcy ich w kierownictwie odnośnych wydziałów.

Wszyscy inni urzędnicy miejscy i zakładów miejskich mogą na polecenie prezydenta lub jego zastępcy brać udział w obradach Magistratu tylko z głosem doradczym.

Przewodniczący rozstrzyga w razie równości głosów.

Na referatach uchwał Magistratu ma prowadzący pióro zaznaczyć zapadłą uchwałę, ewentualnie także na żądanie zapisać zdanie odmienne.

Biorący udział w posiedzeniach Magistratu, którzy między sobą są spokrewnieni lub spowinowaceni aż do 4. stopnia włącznie — mają się wstrzymać od głosowania w sprawach, których referentem jest ich krewny lub powinowaty.

§ 100.

W sprawach poruczonego zakresu Magistrat stosować się powinien do przepisów i instrukcyi, w drodze właściwej wydanych.

§ 101.

Celem dokładniejszego poglądu i jednostajności postępowania Rada miejska podzieli Magistrat na stosowną liczbę wydziałów.

§ 102.

Głównymi obowiązkami Magistratu są:

*a)* starać się o należyte ogłoszenie ustaw i obwieszczeń rządowych i miejskich;

*b)* prowadzić dokładne spisy ludności miejscowej i wydawać świadectwa przynależności do gminy;

*c)* utrzymywać dokładny inwentarz majątku gminy i uwidaczniać w nim wszelkie następne zmiany, czuwać nad nienaruszalnością granic gminy i posiadłości gminy;

*d)* starać się o bezpieczeństwo osób i majątku mieszkańców;

*e)* czuwać nad wykonaniem przepisów, dotyczących święcenia niedziel i świąt uroczystych, powstrzymywać wszelkie naruszenia obrządków religijnych i służby Bożej;

*f)* zawiadywać majątkiem gminy w granicach, przez Radę miejską określonych;

*g)* pilnować, aby zakłady, pod zarządem lub dozorem gminy zostające lub przez nią dotowane, do statutów i instrukcyi się stosowały;

*h)* starać się o zaopatrzenie miasta w dobrą i tanią żywność i wodę;

*i)* wykonywać policyę zdrowia, starać się o należytą opiekę nad chorymi i rekonwalescentami;

*k)* mieć pieczę nad zaopatrzeniem ubogich i zapobiegać żebractwu;

*l)* wykonywać służące gminie prawo wydalania na podstawie § 11. statutu;

*m)* starać się o pomoc przy pożarach i powodziach i innych klęskach elementarnych;

*n)* starać się o wygodę mieszkańców, o oświetlenie i upiększenie miasta, o utrzymanie istniejących w obrębie miasta dróg, placów, ulic, bruków, mostów, studni, kanałów, cmentarzy i t. p.;

*o)* dbać o czystość placów, ulic, dróg i utrzymywać dozór nad czystością domów i podworców;

*p)* wykonywać przepisy, dotyczące budowli i zarobkowania;

*r)* dozwalać dobrowolnych licytacyi ruchomości;
*s)* egzekwować należytości miejskie i rządowe;
*t)* odstawić kontyngent wojskowy, na miasto przypadający, utrzymywać kontrolę urlopników, rezerwistów i należących do pospolitego ruszenia;
*u)* kwaterować wojsko i dostarczać podwód;
*w)* rozpoznawać i karać przestępstwa przeciw rozporządzeniom policyjnym miejskim.

§ 103.

W sprawach, innym organom poruczonych, powinien Magistrat, jeżeli idzie o dobro gminy lub jej mieszkańców, na wezwanie organa te według możności wspierać.

§ 104.

Magistrat powinien w razie potrzeby użyć służących sobie środków przymusowych dla wykonania przepisów ustaw, wyższych poleceń i własnych rozporządzeń — oraz powinien na żądanie dostarczać prawnej pomocy innym, do przestrzegania przepisów ustawami powołanym władzom.

Gdyby środki przymusowe, Magistratowi służące do wprowadzenia w wykonanie ustaw i rozporządzeń, nie były dostatecznymi, natedy Magistrat winien potrzebnej pomocy od właściwej władzy zażądać.

§ 105.

Dla utrzymania swej powagi i powstrzymania uchybień może Magistrat użyć środków, jakie służą władzom rządowym.

§ 106.

Od orzeczeń i zarządzeń Magistratu w sprawach własnego zakresu działania służy prawo odwołania w terminie dni 14 do Rady miejskiej, o ile szczególne ustawy innego terminu nie ustanawiają.

W sprawach poruczonego zakresu działania, a w szczególności także od orzeczeń karno-policyjnych Magistratu, ma być rekurs do politycznej władzy krajowej podany.

# Dział V.

## Tytuł 16.

### Stosunek władzy gminnej do władz krajowych i do władz administracyjnych państwa.

§ 107.

W sprawach własnego zakresu podlega gmina miasta Krakowa bezpośrednio Wydziałowi krajowemu a względnie Sejmowi krajowemu.

Wydział krajowy czuwa nad tem, aby majątek miasta niemniej zakładów miejskich w całości, nie nadwerężony był utrzymany.

§ 108.

Od orzeczeń i zarządzeń Rady miejskiej służy prawo odwołania się do Wydziału krajowego w terminie dni 14, o ile szczególne przepisy nie ustanawiają innego terminu lub innego toku instancyi.

Rekursy mają być wnoszone na ręce Magistratu.

§ 109.

Rządowi służy prawo nadzoru nad gminą, aby swego zakresu działania nie przekraczała i wbrew ustawom nie działała.

To prawo nadzoru wykonuje polityczna Władza krajowa; na żądanie jej przeto Prezydent miasta powinien jej udzielić uchwały Rady miejskiej i inne potrzebne wyjaśnienia.

§ 110.

Polityczna Władza krajowa ma prawo i obowiązek zakazać wykonania uchwały, powziętej przez Radę miejską lub przez organ, w jej zastępstwie działający (§ 60), jeżeli uchwała przekracza zakres działania Rady lub sprzeciwia się ustawom. Przeciw takiemu zakazowi służy prawo rekursu w dniach 60 do Ministerstwa spraw wewnętrznych. Jeżeli jednak sprawa należy do własnego zakresu działania gminy, Władza krajowa powinna o wydanym zakazie zawiadomić równocześnie Wydział krajowy.

§ 111.

W razie przekroczenia lub zaniedbywania obowiązków własnego lub poruczonego zakresu działania może prezydent lub jego zastępca po uprzedniem przeprowadzeniu śledztwa dyscyplinarnego być złożonym z urzędu przez Namiestnika w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

§ 112.

Polityczna Władza krajowa rozstrzyga zażalenia przeciw zarządzeniom Magistratu, naruszającym lub mylnie stosującym ustawy, o ile te zarządzenia nie są oparte na uchwałach Rady miejskiej, przeciw którym rekursy do Wydziału krajowego powinny być wnoszone.

# Dział VI.

## Tytuł 17.

### O zawiadywaniu specyalnemi sprawami ludności chrześcijańskiej i izraelickiej.

§ 113.

Każde wyznanie religijne pozostaje w posiadaniu i używaniu zakładów, fundacyj i funduszów, przeznaczonych na jego cele duchowne, naukowe i dobroczynne, i opędza wydatki swe z własnych zasobów.

Każdy członek gminy m. Krakowa przyczynia się do wydatków tego tylko wyznania religijnego, do którego sam należy, o ile te według ustaw administracyjnych nie są ciężarem realności, przez niego posiadanych.

§ 114.

Specyalne sprawy chrześcijańskie zostają pod wyłącznym zarządem chrześcijańskich członków gminy krakowskiej.

Sprawy te odnoszą się:

*a)* do przedmiotów duchownych, szkolnych i dobroczynnych, tudzież zakładów, wyłącznie z funduszów chrześcijańskich dotowanych;

*b)* do praw patronatu, prezentowania i mianowania pasterzy dusz i nauczycieli religii, jakoteż nadawania stypendyów wyznaniowych.

§ 115.

W zarządzie spraw, w paragrafie powyższym wymienionych, zastępują gminę członkowie Rady miejskiej chrześcijańskiego wyznania. Do wydania ważnej uchwały w sprawach tego rodzaju obecność $^{2}/_{3}$ części członków Rady miejskiej wyznania chrześcijańskiego jest konieczną.

§ 116.

W sprawach, tyczących się wyznania mojżeszowego o ile one pod rozpoznanie gminy przychodzić będą, uchwalać mają pod przewodnictwem prezydenta członkowie Rady miejskiej wyznania mojżeszowego w komplecie przynajmniej $^{2}/_{3}$ części członków tego wyznania.

Gdyby liczba wybranych członków Rady miejskiej wyznania izraelickiego 21 nie wynosiła, natedy liczba ta powołaniem do obrad mężów zaufania przez członków Rady miejskiej wyznania izraelickiego uzupełnioną będzie.

# Dział VII.

## Tytuł 18.

## Postanowienia przejściowe.

§ 117.

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem jego ogłoszenia w Dzienniku ustaw krajowych. Z tym dniem tracą moc obowiązującą postanowienia tymczasowego statutu dla stoł. król. miasta Krakowa (ustawa z dnia 1. kwietnia 1866 Nr. 7. Dz. u. kr.) i późniejszych do tego statutu się odnoszących, a w szczególności ustawy z dnia 19. listopada 1868 Dz. u. kr. Nr. 30. o ile ta ustawa odnosi się do statutu miasta Krakowa, ustawy z dnia 12. kwietnia 1894 Dz. u. kr. Nr. 32. i z dnia 21. marca 1895 Dz. u. kr. Nr. 17. Postanowienia jednak niniejszego statutu o wiceprezydentach wejdą w życie dopiero po ukonstytuowaniu się Rady miasta, wybranej na podstawie niniejszego statutu.

Pierwsze wybory do Rady miejskiej na podstawie niniejszego statutu rozpisane będą bezzwłocznie po wejściu tegoż w życie, celem wyboru wszystkich 72 radców miasta (§ 18, 45). Pierwsze wybory na podstawie niniejszego statutu przeprowadzi prezydent miasta przy współudziale Rady miejskiej, urzędującej w chwili wejścia w życie niniejszego statutu. Z chwilą prawomocnego dokonania tych wyborów tracą swe mandaty wszyscy urzędujący na podstawie poprzednich wyborów radcy miejscy.

Nakładem gminy miasta Krakowa. — Czcionkami drukarni Związkowej w Krakowie, pod zarządem A. Szyjewskiego.